

Kristobal Kolon, Nafarroako IVn Karlos erregearen Semea izan ote zan? (II)

Argi ikusten da emen, Jesus'en berezko aolkularitzatik kanpo, giza bidea katoliko batzangotu egin gura ebenetik, sekula ez dala aurkitu zentzuzko egokitasunik.

Adibidez: 1.238-40'ko urteetan Nafarroako errege I Teobaldo Lur Santuetan egin eban Gurutzada Santuaren ostean, 1.246'ko urtean, eztabaida oso gogorrak euki ebazan euskal Foru Jabetasunaren gora beran Ximenez ta Gazolaz'tar Pedro gotzaiñarekin, gotzaiñ onek Nafartarren erregetza, zalantzan ipinten ebalako.

-Bai ariñagoko Aita Santuak be, VIIn eta VIIIn Santxotarra, esku-titzetan oiturazko "REX" idatzi barik, "DUX" izenakaz idazten eutsielako, euren katolikotasunaren aolkularitzazko agintari nagusiko maillatik euki ebezan asmoak, mundu onen errigizarte guztiak, erromatar batzango mende zentzuan egokitzea zalako, eta Euskalerrriak Jainkoari begira bere baitazko zentzuan lortu ebazan askatasunaren demokrazizko izatasun sendoakaz oker egin edo ta etsai amorratu lez artuta, euskal askatasunezko demokrazi ori ezerez-tuten ibili dira beti.

-Aita Santuak baiña, erromatar guzur andi ori lar agirian geratuko zala ta, I Teobaldok Gurutzada Santuetan egin ebenagaz kontuan artuta,

lege berezi bat agertu eban: "Bere baimenik bage, iñork ezin ebalta I Teobaldo eleizatik kanporatu", esaten ebana.

-Guzti au dator, Europaren katolikotasunezko legean, errege baten bat exkomunikatu edo ta eleizatik kanporatu ezker, edozein printze edo ta errege egon zala baimenduta, errege aiek bota eta eurak ezartzeko erregetzazko jaur alki orreitan.

-Geroagoko erregeak, lege orreik erinduten⁽¹⁾ joan ziranak, Aragoiko IIIn Juan Nafarroako erreñuan egin ebezanak edo ta bere seme IIIn Fernando katolikuak beren eskontzarako, bai eta Nafarroako erregeak ezkomunikatzeko alegiñean euren erregetzatik kanpora botateko, buldak eskerniatu edo ta ñabartu⁽²⁾ egin ebazan antzera egiteko, eta abar.

(1) Erinduten = *refinando*. (2) Eskerniatu edo ta ñabartu = *falsificar las bulas de Papa*.

Beste ikus leku batetik begituta, artu degun Manzanotar Maisuak “Kristobal Kolon” idatzitako liburuan esaten dauana: Kolon´ek itxaso zabaletara urtetea lortzeko, bere bizitzan euki ebazan garrantzizko zazpi urteen gora berak (1.485-1.492) ikertuz:

Sasikumetasunean jaiotakoaren aurkako legeak.

Aurrerago ikusiko dogun lez, Kolon, erregearen semea zan, eta ama nai aberatsa izan arren, erri koskor edo maila txikikoa izan zan lez, ortik agertu ote jakozan, bere bizitzazko lan aundi guztien onartzeko arazoak ?.

Eta orren aldi bat beintzat jakiteko, orduko kaizar legearen baldintzak ezagutuko doguz:

-Gaztelatar Alfonsotarren erregezko legeak, zeatz eta garbitasun guztiagaz debekatzen dabe, andre edo ta emakume txipiki, xume⁽¹⁾, edo ta oakaideakaz⁽²⁾, errege, printze, duke, konde, andiki eta abarrekin ezkontzea, gizarteko maillan eurak edo gurasoak azpikoak izan da “ez zalako egokiena edo bear bezelakoa” orren goi maillako odolak, emakume xumearen odolagaz nastatu edo ongaizkatzea.

-Eta jakin degun kaizarkerizko lege orreik noraiño debekatuten ebazan ezkontza orreik: “Andiki ta erriko ala-

ba bitarte orreitaitik sortzen ziran seme-alabak, andiki aiek debekatuta eukiten ebela jaioten ziranak, euren seme lez onartzen”, eta arrotzezko-etsaikeri⁽³⁾ bidetik euren gurasoen ondorengo guztiai debekatuta be, umearen aziera edo ta azkuntza, jaio berri ori, erri-ume⁽⁴⁾ biurtuta.

Errege guztiak baiña, sasiko seme-alaba ugari eukiten ebezan (ta emen itauna): “zergaitik babesten ebazan guztiak, eleiz ta gobernua-ren agintaritzazko leku berezietan kokatuta ?”.

Orduan, zer edo ta zelangoak izan ziran lege orreik eurentzat ?.

-Eta emendik agertzen dira Kolonen senditasunezko izatearen izkutuzko illuntasunak, zati baten beintzat, bera IVn Karlos Nafar erregearen ta Mallorkako Kolon´tar Margaritaren semea izanda eta bere aita IVn Karlos´en senidetasun bidetik, I Isabel erregeiña eta

(1) Emakume txipiki edo xumeakaz = mujeres plebeyas. (2) Oaide, mulastin edo oe-lagun = barragana. (3) Arrotz-etsaikeri bidetik = a través de posiciones xenofobicas. (4) Erri-ume = inclusero, o, bastardo.

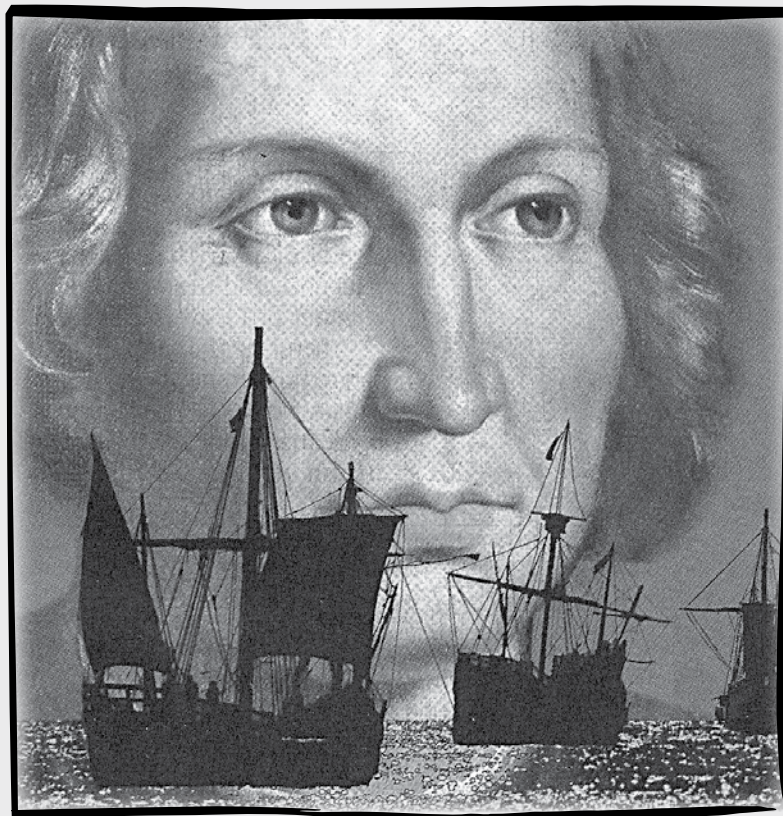
IIn Fernando erregearen berezko loba edo illoba izan zalako.

Edestilariak orregaitik, I Isabel, IIn Fernando katolikoa ta Kolonen artean egoan izkutuko ongune bidetik, Kolonen jaiotasunezko izatea agertzen zanean, Korapillozko itaun mordo bategaz aurkitzen ziran aurrez aurre, edestilari batzuk euren Genobako erriaren edo euren irabazkoitasun alde begira, edozer gauza ipinten ebazalako, Berd ta Martorell´tar Gabriel´ek aztertzaile lez, aztarka asi arte.

-Nungoa ote zan Kolon: Jenoba, edo Mallorkakoa ?.

-Noren semea: Genobako Kolontarrena, edo Mallorkako Kolontar Margarita ta Nafartar IVn Karlos erregearen semea ?.

-Ala, Kolonen jaiotzazko senide-tasuna, Gaztelako I Isabel ta IIn Fernando katolikoagaz ziñezpeko baldintzakin, goian aipatu doguzan kaizar debekatuzko legeakaz, iñork

jakin ez egien nungoa ta zer izan zan, itzarmenduta egongo ote zan?.

Edo Kolon, Nafartar IVn Karlos erregearen semea izanda, Isabel ta Fernando erregearen leen maillako senidea zalako: Fernando, Kolon, I Isabel, eta beren aolkularitzazko aitolarria zan Ernando de Talaberatar Lekaidea, Abilako gotzaiña, Salamankako batzarretan nagusi, Kolonek euki eban asmoaren aztertzaile nagusia, ta erregeakaz aolkulari ta artekari zanagaz batera, danon arteko egiunezko "Aitor-ixilpe"⁽¹⁾ bat eukingo ote eben?.

Orregaitik kontuan artu bear dogu, Aragoi eta Fernandok ez ebela euki ezer ikusterik arazo onetan, Eleiza, Gaztela-Leon eta I Isabel ziralako asmo onen yagole edo zaintzaleak.

Orduko denboraren erregeen agindu naiak, feudo edo ta maiztergoko jaunaren lege bereziak ezereztu egiten ebazalako, nai legeilletasunean, epai legetan eta egilletasunezko arlo guztietan.

Kolon, orduko denboretan ez zan iñungo legearen bereizkuntza edo salbuespen bat.

Orregaitik, 1.491ko urtean errege katolikuak, ararte Granada inguratzeko euki eben kanpaldian eraiki eben Santa Fe´ko Uria, ta bertan ziñatu ziran Granadaren menpekotasuna, eta Kolonek egingo ebazan bidaiaren elkargoak.

(1) *Aitor-ixilpea* = *secreto sacramental*. (2) *Barnetasunik* = *profundidad, interioridad de conocimientos futuros*.

Orrez gain, Santa Fe'ko zeregiñaren zentzuzko asmoetan zeozer geiago eukiten ba eben: "berton erabagi zala, erdi ugarte edo peninsula onetan euren katolikoatasunezko espainiar asmoaren batzangotasuna lortuarte ez ebela atzekadarik egingo, baita erregeak eurak ostondu bear ebezan gauzakaz, itzarmen, azpiraketak, kidetasun ta gaizkideko ixiltasunak erosten ebazanak, Kolonegaz sortu zan bezela, eta euren baitak bakeztu naian, begirune andikoak izaten ziralako sasikume orrein odolakin, batera erregearen odolak be ziralako.

Ni ziur nago, Isabel eta Fernandok aurreko edestiari begira, ez ebela euki euren gogoetan alango batzango barnetasunik⁽²⁾, gaur Europa guztian bananduta menperatzailetasunezko laterri auk leporatuta daukagunak euki dagiguzan.

Leen, sakontasunezko ikas bide orreik ikasteko, eurak ez ebelako denborarik euki, eta argi ikusten dogulako Fernando ta I Isabel'ek zer egiten ebezan lege orreikaz.

Eta bigarren, edestiari begira alango batzangotasunaren asmakuntza urrunean ikusteko, beronek bear dauan antolakuntza lortzeko, berentzat goi maillako billakarien jakitun elkarte aundi bat bear ebalako.

Orregaitik orduko denboratan Europako erregeak nundik nora ikusiko eben errigizarte ta aberriko gauzatan aiñ urrunera, aurrean euken itsaso ta lurak be, ez ba ebezan ezagutzen.

Europa, Asia Ta Afrikako errege-erregiñaren gaiñetik, beste erakunde gogor bat egon bear zan, euri panpiñak lez erabilten ebazanak.

Nun aurkitu, menpeko batzangotasunaren asmatzaille orrei ?.

325eko urtean Nizeako Eleiz-Batza Nagusia egin zantetik dator katoliko asmakizun ori, eta bertan dira betidanik jakitun orreik, munduan dagon goi maillazko ikastetxe nagusi orren elkarte orretan egon diralako beti, mundu onen Mendebal, Egoalde eta ekialdeko aolkulari nagusi lez.

Bai eta gauza orrein argibide aundiena dana, Zisneros kardinalarekin daukagu, bera izan zalako Nafar erregetza gaztelar erregetzaren men-

(2) *Barnetasunik = profundidad, interioridad de conocimientos futuros.*

pean edo etsaimendeko lez ezarri ebena, naita katolikuaren azpiko joko ori izkutatzeko, I Isabel, II Fernando katolikuak edo ta I Karlos'en izenak erabili.

Espainiar laterritasunaren arrazoiak izan zirela asmakuntza oiek ?.

Ez, mundu osoaren batzangotasuna lortzeko alegiñean ibili ziralako.

Eta eten barik ta odoljariozko ixurketa baten etorri dira edestitik zear, berezkotasunaren aurkako batzangotasun orreik lortu ezinik, Jainko legearen aurkakoak diralako.

Baiña, Mundu osoaren batzangotasuna lortu ezinik ibilita, laterri andietako lurraldeetan errigizarte ezberdiñak batzeko, 1.789an Frantziko giza iraultzatu eben.

Eta iraultza orren ondorioz, guda nagusiak gudaloztearen indarkeriz agertu ba ebezan espainitar laterrizko batzangotasunaren menpeko lege orreik eta ainbeste borrokakin ezarri ezinean ibilita, geroago, Baamonde ta Frankotar Frantzizkok, Aleman eta Italiaren guda laguntzagaz indarrean menperatu eban.

Eta argi geratzen da nortzuk ekarten eben batzango mende asmo orreik, lege orreik ez ziralako agertu errege katolikuarekin **“1.512’ko”** legeetan.

1.810/1.812 eta 1.936’ko urteetan baizik, eta ekarri eben “Nacional Catolicismo

Dogmàtiko y Sagrado” ori, danok dakigu noztik datorren, eta nundik ta noren maltzurrezko asmakizunetik geratu diran agirian, IVn gizalditik batzangotasunaren ari ori eten barik, maltzurrezko indarrakin berriztuten datorrelako gure gaurko egunerarte.

Nori esan bear jako baiña, batzangozko gauza orreik Jaungoikuaren Legeen bitarteko azturan izan bear dirala, “bereztasunaren ekanduzko legean lortu ezik”, ez dagolako beste biderik munduko errigizarte guztian, bakez ulermen orreitara eldu gindezen ?.

Gaiñera, batera ezin diralako gurtu zeruaren goiko Jaungoikoa ta asmatzen doguzan gaiezko sasi-jainkoak.

Atutxa’tar Paul

Zornotzan 2.015eko urtean Epaillaren 17’an

